

En liten Trollsländeskådning från rullstol

Av Peter Wärmling

Med hjälp av en bra kikare kan man skåda insekter alldeles utmärkt! Till exempel från en balkong eller från en rullstol. Utrustad med en liten tubformad kikare brukade jag sommaren 2009 ägna någon timme varje dag med någorlunda bra väder åt att kolla insekter på gårdsplanen i mitt bostadsområde. Detta är beläget centralt i Södertälje, men trots förfärlig biltrafik alldeles i närheten så är området en liten oas för både småkryp och fjärilar. Gårdsplanen är en innergård med mycket fina planteringar som rosor, klematis, kaprifol, kungsmymta och indiankrasse. Dessa örter omges av bl.a. syren, körsbärsträd, skogslind och rönnar

Dagens datum var den 1:a augusti. Sittandes stilla i rullstolen kunde jag denna soliga dag runt middagstid observera en stor trollslända som flög fram och tillbaka över den kringbyggda gårdsplanen. Att den markerade revir var uppenbart. Gång på gång kom den tillbaka på sin lilla runda som utgjorde en cirkel med en diameter på ca 15 meter. Vilken art det var kunde jag inte klara av att bestämma (trots tillgång till den utmärkta fälthandboken *Trollsländor i Sverige*, utgiven 2008, skriven av Erland Dannelid och Göran Sahlén med foton av Göran Liljeberg m.fl.). Detta berodde framför allt på att sländan aldrig ville pausa, dvs sitta stilla en stund, och att jag inte kunde fånga in den. Jag bedömde den som brun eller rödbrun med en vingbredd på ca 5-8 cm. Den låg hela tiden kretsande på ca 7 meters höjd, ovanför mitt huvud.

Något rörde sig under mina fötter och vid en snabb titt på marken såg jag nu hundratals svarta tuvmyror krypa upp ur springorna mellan gårdsplanens betongplattor. De var alla vingförsedda och bildade strax en virvel liknande en sandstorm eller tromb på håll. Formen av virveln kunde även liknas vid en upp-och-ner-vänd kon, d.v.s. smal nedtill och snabbt divergerande uppåt. Efter en liten stund hade konen vuxit till en höjd av tre fyra meter. Myrorna svärmade således. Detta innebar att både hanar och honor för en kort stund blev vingförsedda så att de kunde hitta varandra uppe i luften. När detta väl skett brukar de dimpa ner och snabbt tappa vingarna; dom hade ju fullföljt sin uppgift.



Likt en kvarleva från drakarnas värld flög nu trollsländan rak ner i myrvirvelns ovandel. Där plockade den svärmande flygmyror, den ena efter den andra. Som en luftakrobat med förmåga att flyga framlänges, baklänges, i sidled och att stå stilla i luften dök den ner gång på gång och plockade myror. Den avgörande attacken mot myrorna ägde oftast rum snett underifrån eller från sidan. Myrorna togs en i sänder med c:a 2-3 minuters mellanrum. Det sägs att med god hörsel så kan man ibland höra trollsländors vingprassel och krasandet när käkarna slås ihop. Men tyvärr har åldern tagit ut sin rätt, jag hörde ingenting av detta. Men vad jag kunde se var att trollsländan spottade ut flera myror. Antingen ratades de helt av sländan eller kanske tappade den sitt byte. Eller spottade endast ut resterna av stora myror. Ibland missade trollsländan faktiskt sitt byte. Jakten pågick under någon timme varför jag hade gott om tid på mig att studera skådespelet. Tyvärr återkom inte denna uppvisning under sommaren som följde. Ej heller under sistlidna säsong.

peter.warmling@comhem.se